

**Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci**

Təsdiq edirəm:
Tədris işləri birə direktor müavini:
_____ **İ.Əyyubova.**

" ___ " " ___ " 2019-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: Məktəbəqədər təlim və tərbiyə,

Şöbə: Pedaqoji.

Fənn Birləşmə komissiyası: Azərbaycan dili və ədəbiyyat

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Loqopediya 1-2

Kodu: IPF-B06.1-İPF-B06.2

Tədris ili: (2019-2020 tədris ili) Semestr: payız, yaz

Tədris yükü: cəmi: 40 saat , Auditoriya saati - 20 saat (10-10) 20 saat -(10-10)

Tədris forması: Qiyabi

Kurs: III

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 +4 kredit

Auditoriya N: 221

E-mail ünvanı: ulkersafaraliyeva52. @gmail.com

Saat: I-ci gün 10¹⁵-11⁵⁰ II-ci gün 08³⁰-10⁰⁵

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Bəşirova Ülkər Rafael qızı

Məsləhət günləri və saati: IV gün 13⁰⁰

FBK-nın ünvanı: Lənkəran ş. Şirəli Axundov 31.

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaitivə metodik vəsaitlər:

Əsas

1. “Loqopediyanın nəzəri əsasları” Bakı.-1999
2. Z.M.Əzizova, R.Q. Cəfərova, S.N.İsmayılov ““Loqopediyanın nəzəri əsasları”haqqında ümumi məlumat” 2008
3. İnternet resursları

IV. Fənnin təsviri:

Nitq qüsurlarının aradan qaldırılması və qarşısının alınması şəxsiyyətin hormonik inkişafına kömək edərək bilikləri qazanmaq üçün mövcud maneləri aradan qaldırılmasına şərait yaradır.

V. Fənnin məqsədi:

“Məktəbəqədər təlim –tərbiyə ixtisasında “Loqopediya” fənninin əsas məqsəd və vəzifəsi nitq qusurları uşaqların xüsusi təlim-tərbiyə qanunauyğunluqlarını öyrənməkdir. Bu məqsədlə nitq qanunlarının yaranması və səbəbləri xarakteri və strukturu açıqlanır.

VI. Davamiyyətə verilən tələblər:

Dərsdə davamiyyətə görə verilən maksimum bal 10 baldır. Balın miqdarı əsasən: tələbə semestr ərzində fənn üzrə bütün dərslərdə iştirak etdiyi halda ona 10 bal verilir; semestr ərzində fənnin tədrisinə ayrılan saatların hər buraxılan 10%- nə 1 bal çıxılır; Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı (25%-dən çox) olduğu halda tələbə həmin fənnin imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır və sonradan onun haqqında müvafiq qərar qəbul edilir.

VII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 10 bal sərbəst işlərin tərtib olunmasına görə, 10 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 20 bal kollektivlərə görə, 10 bal dərslərə davamiyyətinə görə.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

-3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

-1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal- əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı (B)

71-80 bal- yaxşı (C)

61-70 bal- kafi (D)

51-60 bal –qənaətbəxş (E)

51-baldan aşağı- qeyri-kafi (F)

Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Kollecın daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

VIII. Təqvim mövzu planı: Mühazirə: 20saat , seminar 20 saat , Cəmi :40

№	Keçirilən mühazirə, seminar mövzularının məzmunu	müh	sem	Tarix
1.	Mövzu №1. Loqopediya haqqında məlumat	2	2	

	<p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Loqopediya pedaqoji elm kimi 2. Məktəbəqədər və məktəb yaşlı uşaqların loqopedik xüsusiyyətləri 3. Loqopediya elminin qarşısında duran vəzifələri <p>Mənbə:1-2</p>			
2.	<p>Mövzu №2. Nitq aparatının anatomik fizioloji quruluşu</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uşaqda düzgün və rəvan nitqin formalaşdırılması 2. Periferik nitq aparatı 	2	2	
3.	<p>Mövzu №3. Uşaqlarda nitq qüsurlarının tibbi cəhətdən öyrənilməsi</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Loqopediyanın neyro-fiziologiya, neyro-psixologiya və nevrologiya ilə əlaqəsi 2. Sinir sisteminin üzvü xəstəlikləri 3. Nitq fəaliyyətinin pozukmasına səbəb olan xəstəliklərin patogenik terapiyası <p>Mənbə:1-2</p>	2	2	
4.	<p>Mövzu № Alaliya</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Erkən uşaqlıq çağlarında nitqin inkişafdan qalması 2. Fonematik, leksik, qramatik nitq komponentlərinin pozulması 3. Sensor alaliya <p>Mənbə:1-2</p>	2	2	
5.	<p>Mövzu: №5. . Dislaliya</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Funksional displaliya 2. Mexaniki displaliya 3. Qammatizm <p>Mənbə:1-2</p>	2	2	
6.	<p>Mövzu: №6. Rinolaliya</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Anatomik-fizioloji çatışmazlıq 2. Qapalı rinolaliya 3. Açıq rinolaliya <p>Mənbə:1-2</p>	2	2	
7.	<p>Mövzu: №7. Dizartriya</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dizatriyanın kliniki formaları. Bulbar dizartriya 2. Pseudobulbar dizartriya 3. Qabıqaltı dizatriya <p>Mənbə:1-2</p>	2	2	
8.	<p>Mövzu: №8. Kəkələmə onun təsnifatı, müayinəsi</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Solaxayılıqla bağlı kəkələmə 2. Liqofobiya, naqislik hissi <p>Mənbə:1-2</p>	2	2	
9.	<p>Mövzu: №9. Eşitmə qüsurlu uşaqlarda nitq qüsurları</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uşağın eşitmə funksiyasının normal inkişaf prosesi 2. Ağır eşidən uşaqların nitqin vəziyyəti <p>Mənbə:1-2</p>	2	2	
10.	<p>Mövzu: №10. Oxu və yazı qüsurlarının aşkar edilməsi və</p>	2	2	

	korreksiyası Plan: <ol style="list-style-type: none"> 1. Loqopedik iş zamanı ibtidai sinif şagirdləri üzərində aparılan işlər 2. Oxu və yazı qüsurları olan uşaqlarla metodların müayinə sxemi 3. Disqrafiyalı və disleksiyalı uşaqların loqopedik müayinəsi Mənbə:1-2			
	Cəmi:	20	20	

IX. Kollokvium sualları

1. Loqopediya pedaqoji elm kimi
2. Loqopediya elminin qarşısında duran vəzifələr
3. Nitq qüsurlarını yaradan səbəblər
4. Uşaqlarda nitq patalogiyasının səbəbləri
5. Loqopediyanın neyro-fiziologiya, neyro-psixologiya və nevrologiya ilə əlaqəsi
6. Sensor alaliya
7. Dislaliya
8. Açıq rinolaliya
9. Dizartriyanın kliniki formaları
10. Daxili və xarici nitqin zəifləməsi
11. Kəkələmə onun təsnifatı müayinəsi
12. Eşitmə qüsurlu uşaqlarda nitq qüsurları

X. Sərbəst iş mövzuları

1. Loqopediya pedaqoji elm kimi
2. Loqopediya elminin qarşısında duran vəzifələr
3. Məktəbəqədər və məktəb yaşlı uşaqların loqopedik xüsusiyyətləri
4. Periferik nitq aparatı
5. Uşaqlarda düzgün və ravan nitqin formalaşdırılması
6. Nitq qüsurlarını yaradan şöbələr
7. Nitq qüsurlarını yaradan səbəblər
8. Uşaqlarda nitq qüsurlarının səbəbləri
9. Kliniki təsnifata görə nitq qüsurları
10. Loqopediyanın neyro-fiziologiya, neyro-psixologiya və nevrologiya ilə əlaqəsi
11. Sinir sisteminin üzvü xəstəlikləri
12. Nitq fəaliyyətinin pozulmasına səbəb olan xəstəliklərin patogenik terapiyası
13. Afferent motor afaziya Afferent motor afaziya
14. Semantik, sensor afanziya Dinamik afaziya
15. Erkən uşaqlıq çağlarında nitqin inkişafdan qalması
16. Fonematik, leksik, qramatik nitq komponentlərinin pozulması
17. Dislaliya
18. Funksional dislaliya. Mexaniki dislaliya
19. Rinolaliya
20. Dizartriyanın kliniki formaları Bulbar dizartriya. Qabıqaltı dizartriya
- 21 Nitq tempinin pozulması
22. Qeyri nitq simptomları
23. Taxilaliya
24. Kəkələmə və onun təsnifatı və müayinəsi

XI. İmtahan sualları.

1. Loqopediya pedaqoji elm kimi
2. Loqopediya elminin qarşısında duran vəzifələr
3. Uşaqda düzgün və rəvan nitqin formalaşdırılması
4. Periferik nitq aparatı
5. Nitq qüsurlarını yaradan səbəblər
6. Uşaqlarda nitq patalogiyasının səbəbləri
7. Kliniki təsnifata görə nitq qüsurları
8. Loqopediyanın neyro-fizologiya, neyro-psixologiya və nevrologiya ilə əlaqəsi
9. Sinir sisteminin üzvü xəstəlikləri
10. Nitq qüsurlarının pozulmasına səbəb olan xəstəliklərin potogenik terapiyası
11. Uşaqlarda nitq qüsurlarının tibbi cəhətdən öyrənilməsi
12. Dinamik afaziya
13. Semantik sensor afaziya
14. Erkən uşaqlıq çağlarında nitqin inkişafdan qalması
15. Fonematik. Leksik, qrammatik nitq komponentlərinin pozulması
16. Sensor alaliya
17. Funksional gislaliya
18. Mexaniki dislaliya
19. Anatomik – fizioloji çatışmamazlıq
20. Qapalı rinolaliya. Açıq renolaliya
21. Kəkələmə və onun təsnifatı, müayinəsi
22. Oxu və yazı qüsurlarının aşkar edilməsi metodları
23. Dizatriyanın kliniki formaları. Bulbar dizatriya
24. Pseudobulbar dizatriya
25. Qabıqaltı dizatriya
26. Nitq tempinin pozulması
27. İbtidai sinif şagirdlərində oxu və yazı qüsurlarının korreksiyasının əsas istiqamətləri
28. Qeyri-nitq simptomları
29. Daxili və xarici nitqin zəifləməsi
30. Poltem nitq
31. Poltem nitqin növləri
32. Kəkələmənin təsnifatı
33. Psixi inkişafın ləngiməsinin yaranma səbəbləri
34. Exolaliyanın növləri
35. Alaliyanın növləri
36. Rinolaliya zamanı səslərin pozulması
37. Defktologiya elmi
38. Nitq inkişafının mərhələləri
39. Autizm sindromlu uşaqlarda rast gəlinən problemlər
40. Serebral iflicin yaranma səbənləri
41. Serebral iflicin növləri
42. Şifahi nitq qüsurlarına aid pozuntular
43. Yazılı nitq pozuntusuna aid qüsurlar
44. Nitqin ləngiməsi
45. Nitq qüsurlarının təsnifatı
46. Daun sindromu
47. Solaxayılıqla bağlı kəkələmə
48. Ağır eşidən uşaqların nitqi
49. Daun sindromlu uşaqların nitq qüsurları
50. Məktəbəqədər və məktəb yaşlı uşaqların loqopedik xüsusiyyətləri

XII.Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Fənnin tədrisinin sonunda tələbələr Loqopediya kursundan müəyyən biliklərə malik olmalı, o cümlədən fənn haqqında fikirlərini əsaslandırmağı bacarmalıdırlar.

Loqopediya fənninin tədrisi zamanı tələbələrə tibbi biliklərin müxtəlif bölmələrinin və praktik işlərinin öyrədilməsi fənn üzrə qoyulan əsas tələblərdən biridir. Loqopediya fənninin tədrisi zamanı qoyulan tələblər aşağıdakı kimidir:

- Mühazirə mətninin hazırlanması,
- test tapşırıqları,
- referat işləri,
- imtahan sualları,
- fərdi tapşırıqlar,

Öyrənən tanış olur:

- “Loqopediya əsasları ” fənninin inkişafının aktual istiqamət və problemləri
- “Loqopediya əsaları” fənninin öyrənilməsində tibb sahəsində yeri, rolu və mövqeyi
- “Loqopediya əsaları” fənninin digər elmlərlə qarşılıqlı əlaqəsi

XIII. Tələbələri haqqında fikrinin öyrənilməsi:

“Loqopediya ” fənninin sillabusu “Məktəbəqədər təlim və tərbiyə ” ixtisasının tədris planı və Azərbaycan dili və ədəbiyyat əsasları fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus « Azərbaycan dili və ədəbiyyat » FBK-da(“13 “ sentyabr 2019-ci il protokol №1) müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir.

Fənn müəllimi:

FBK sədri:

Bəşirova Ülkər

Bəşirova Ülkər